

Ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri määruse „Väliskaubandus- ja ettevõtlusministri 9. märtsi 2015. a määruse nr 20 „Starditoetus“ muutmine“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1 Sisukokkuvõte

Määruse eelnõuga muudetakse väliskaubandus- ja ettevõtlusministri 9. märtsi 2015. a määrust nr 20 „Starditoetus“. Määrus kehtestatakse perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *struktuuritoetuse seadus*) § 14 alusel.

1.2 Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja valmistas ette Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi majandusarengu osakonna peaspetsialist Anette Järvpõld (tel: 625 6399, e-post: anette.jarvpold@mkm.ee). Juriidilise ekspertiisi teostas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Hendrick Rang (tel: 625 6351, e-post: hendrick.rang@mkm.ee) ja keeleteoimetuse tegi referent-keeleteoimetaja Kristiane Liivoja (tel: 625 6370, e-post: kristiane.liivoja@mkm.ee).

1.3 Märkused

Määrus „Starditoetus“ on kehtestatud „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020“ prioriteetse suuna „Väikese ja keskmise suurusega ettevõtete arendamine ja piirkondade konkurentsivõime tugevdamine“ meetme „Ettevõtlikkuse kasvatamine, ettevõtluse kasvu soodustamine, ettevõtluskeskkonna arendamine“ tegevuse „Starditoetus“ eesmärkide elluviimiseks. Käesolev eelnõu panustab eelnimetatud prioriteetse suuna tulemusnäitajate saavutamisse ühiselt teiste Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse rakendatavate meetmete ja tegevustega.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb seitsmeteistkümnest punktist.

Punktidega 1 ja 6 täpsustakse vahendamise mõistet. Punktiga 1 eemaldatakse mõiste eest sõna „müügi“, jääb kasutusse ainult sõna „vahendamine“. Punktiga 7 sisustatakse sõna „vahendamine“, milleks on vahendajate, maaklerite ja teiste kauplejate tegevus, kes viivad kokku teenuse või tehingu osapooli, või korraldavad äritehinguid teise poole nimel kasutades selleks internetikeskkonda. Mõiste täpsustamisega, välistame projektid, kus luuakse keskkondi, mis vahendavad teiste loodud tooteid või teenuseid, ise tooteid või teenust pakkumata. Välistus on vajalik, kuna meetme abil soovime luua juurde uusi ettevõtteid kes pakuvad oma toodangut.

Punktiga 2 tunnistatakse §1 lõiked 7 ja 8 kehtetuks ja **punktidega 11, 12, 14** lisatakse ettevõtjale kohustus jagada infot Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusega Töötukassas lõppenud projektide kohta.

Punktiga 2 eemaldatakse piirang, mille alusel ei saanud toetust taotleda äriühing, milles omab osalust Töötukassast ettevõtlusega alustamise toetust saanud füüsiline isik juhul, kui projekti

tegevusvaldkond kattub Töötukassast varem toetatud tegevusvaldkonnaga. Piirangu eemaldamisel on võimalus Töötukassast varem ettevõtlusega alustamise toetust saanud isiku ettevõttele tulla starditoetust taotlema ainult sellisel juhul, kui Töötukassa projekt on edukalt lõppenud.

Punkti 2 alusel eemaldatakse ka piirang, et toetust ei saa taotleda Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuselt riigieelarvelistest vahenditest „Starditoetuse programmi“ või „Kasvutoetuse programmi“ alusel antud stardi- või kasvutoetust saanud ettevõtja. Piirang ei ole enam määruses asjakohane, kuna toetust sai taotleda viimati augustis 2015. aastal ja sellest on möödunud rohkem kui kolm aastat ning kehtiva määruse alusel saab starditoetust taotleda kuni kaks aastat vana äriühing. Äriühingu vanust arvestatakse äriregistris registreerimise kuupäeva järgi. Juhul kui äriühing on ühinenud või jagunenud või muul viisil toetust saanud ettevõtja õigusjärglane, siis ei saa ta enam samale projektile toetust taotleda.

Punktides 12 ja 14 tehtavate muudatuste alusel on ettevõtja kohustuseks tõendada Töötukassa ettevõtlusega alustamise projekti lõppemisest ja rakendusasutusel on õigus saada infot Töötukassalt. Ettevõtja annab toetuse taotlemisega nõusoleku selleks, et Töötukassa jagab Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusega infot, ettevõtja projekti edukuse ja valmimise kohta. Punktiga 11 sätestatakse, et enne kui ettevõtja saab Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusest Starditoetust taotleda, peab Töötukassa ettevõtlusalane projekt olema lõppenud. Edukalt lõpetatud Töötukassa alustava ettevõtja toetust saanule on starditoetus mõeldud kasvamiseks ja laienemiseks. Projekti lõppemist kinnitatakse järgnevalt: EAS küsib taotlusvormis, kas taotleja on või ei ole saanud Töötukassast ettevõtlusega alustamise toetust. Juhul kui vastus on jaatav, siis teeb EAS päringu Töötukassasse, et saada kinnitust, et ettevõtlusega alustamise projekt Töötukassas on edukalt lõppenud. Punktiga välistame topelt-finantseerimise riski. Samuti on punkt vajalik selleks, et ei peaks kõigi taotlejate kohta päringuid tegema, vaid ainult nende kohta kes on päriselt Töötukassast toetust saanud.

Punktidega 3, 4 ja 7 täpsustatakse, et rahvusvahelistumise nõue kehtib edaspidi Tallinna linnas. Piirang ei kehti enam Tallinna linnapiirkonnas ega Tartus. Eelneva tõttu ei ole enam asjakohane terminites „Tallinna linnapiirkonna“ mõiste, mis tunnistatakse kehtetuks. Rahvusvahelistumise nõude jätmine ainult Tallinnale on põhjustatud haldusreformist, mille tõttu nt Tartu linn ühines Tähtvere vallaga ning Saue vald ühines Kernu ja Nissi vallaga, mille tõttu tekkis ka nendest piirkondadest Tallinnas linnapiirkond.

Punktides 5, 10, 15 ja 16 muudetakse määruse kasvupotentsiaali ja jätkusuutliku ettevõtja mõisteid ning toetuse saajale ette nähtud nõudeid tulemuste saavutamisel. Kasvupotentsiaali mõistest eemaldatakse müügitulu kasvamise nõue 20% iga majandusaasta kohta. Praktilisest projektide hindamise kogemusest tulenevalt ei ole määrav, mitu protsenti ettevõtja müügitulu kasvatab, peasi, et jõutakse müügituluni 80 000 eurot teisel majandusaastal pärast projekti abikõlblikkuse perioodi lõppu. Lisaks on olnud tänaseni probleeme kasvuprotsendi jäikusega, nt. on esinenud juhtumeid, kus ettevõtja on saavutanud lubatud tulemuse, kuid kasvanud esimesel aastal 25% ja teisel 15% ning pidanud siiski tundma end õigustamatult kehvasti. Riigi jaoks ei ole oluline, koormata ja hirmutada alustavat ettevõtjat jäikade reeglitega, mida on keeruline kontrollida, nt et ettevõtja kasvaks kahel järjestikusel aastal täpselt 20%. Sellest palju olulisem on lubatud lõpptulemuse 80 000 eurot saavutamine, kasvagu ettevõtja seejuures esimesel aastal siis kas või 5% ja teisel 30%. Kolmveerand tänastest taotlejatest planeerib jõuda müügituluni vähemalt 125 000 eurot, mistõttu on kasvupotentsiaal tagatud ka siis, kui ettevõtja alustab müügituluga, mis on esimesel aastal 80 000 eurot. Aastatel 2015–2018 on olnud 70 000–80 000 eurose müügi käibega ettevõtteid, kes taotlema on tulnud 11 tk. Nendest 6 tk said ka

positiivse toetuse rahuldamise otsuse, mis tähendab, et ettevõtja hinnati jätkusuutlikuks ja kasvuvõimeliseks. Ülejäänud 5 ettevõtjat, aga starditoetusele ei kvalifitseerinud.

Lisaks, enamik taotlejaid, kes planeerivad müügitulu teisel aastal peale projekti abikõlblikkuse perioodi 80 000 eurot, alustab kas puuduva või väga väikse olemasoleva müügitulu tasemelt ning selliselt on kasv kindlustatud, mistõttu ei vaja see lisaks määruse tasandil kasvuprotsendi seadmist. Küll aga vajab märkimist, et ettevõtte kelle müügitulu on taotluse esitamisele eelnevalt üle 80 000 euro ei saa toetust taotlema tulla kuna ei kvalifitseeru määruse § 13 lõike 2 punkt 5 tingimusele. Eeldus on, et suurema müügituluga ettevõtte ei esine pangast laenu saamisel nii suurt turutõrget kui varasema müügi käibeta või väiksema aastase müügi käibega ettevõtjatel.

Mõistetes „kasvupotentsiaal“ ja „jätkusuutlik ettevõtja“ muudetakse töötajate arvu nõudeid. Muudatuse mõjul oodatakse, et ettevõtja on võimeline maksuma palka ühele töötajale esimesel aastal pärast projekti abikõlbliku perioodi lõppu ja kahele töötajale teisel aastal pärast projekti abikõlbliku perioodi lõppu. Antud nõude leevendamine aitab alustaval ettevõtjal lihtsamini ettevõtlusega alustada.

Punktiga 8 täpsustatakse, et käibemaks on määruse kontekstis mitteabikõlblik välja arvatud käibemaksuseaduse § 16, punktis 2 ja 2 prim ning punktis 4 väljatoodud tegevusvaldkondades tegutsevate ettevõtjate puhul. Soovime starditoetusega toetada kaupade ja teenuste käibemaksu arsti ja hoolekandeteenuste kontekstis. Starditoetuse üheks tingimuseks on, et taotleja prognoositav müügitulu peab projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemise aastale järgneva teise majandusaasta lõpuks olema vähemalt 80 000 eurot majandusaastas. Käibemaksu kohustuslaseks muutub ettevõtja aga teenides 40 000 eurot müügitulu aastas. Seega on eelduseks, et ettevõtja saab starditoetuse projekti jooksul käibemaksukohustuslaseks. Kuna põhivara puhul saab käibemaksu tagasi küsida viie aasta jooksul selle soetamisest alates, siis on oluline välistada topelt-finantseerimise võimalus, mille puhul hüvitaksid nii Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus kui ka Eesti Maksu- ja Tolliamet mõlemad ettevõttele põhivara soetamisel makstud käibemaksu. Seetõttu on vajalik määruse kontekstis käibemaksu mitteabikõlblikuks kuulutamine.

Punktis 9 täpsustatakse, et taotlema oodatakse neid taotlejaid, kelle müügitulu ega bilansimaht ei ole ületanud 80 000 eurot. Antud tingimused ei pea esinema koos, taotluse mittevastavuseks piisab sellest, et üks neist tingimustest on täidetud. Juhul kui antud tingimused esinevad koos, on taotlus samuti mittevastav.

Punktiga 13 täpsustatakse, et juhul kui ühe ostetava asja või teenuse eeldatav maksumus ületab 5000 eurot, tuleb võtta kolm hinnapakumist, et saada parim hinna-kvaliteedi suhe. Juhul kui ostetava asja või teenuse eeldatav maksumus käibemaksuta jääb alla 5000 euro, siis see nõue ei kehti välistamiseks kõrget halduskoormust nii ettevõtjale kui ka riigile.

Punktiga 17 kehtestatakse, et § 1 lõike 6 punkti 5 muudatus rakendub alates 2018 aasta 1. detsembrist. Kuna tegemist on jooksva taotlemisega, siis ei saa tingimused taotluse menetlemise poole pealt muutuda. Võrdse kohtlemise eesmärgil kohaldatakse seda muudatust üleminekuajaga edasiulatuvalt ja kõigile samast ajahetkest alates.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320—469); Komisjoni määrus (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1—8).

4. Määruse mõjud

Määruse peamised muudatused on seotud rakendamise käigus esile kerkinud probleemidega, mida on selgitatud seletuskirja punktis 2 Muudatused teevad määruse arusaadavamaks nii toetuse taotlejatele kui ka rakendusüksusele. Linnapiirkonna ümberkujundamine arvestab haldusreformi muudatuste jõustumisega, misjärel liitusid mõned senised väiksemad vallad suuremate linnadega. Seetõttu jätame range ekspordi kohustuse vaid Tallinnale, et arvestada regionaalsete iseärasustega ning turgutada majandust ka Tallinnast kaugemal.

Väljundnäitajate muutmine teeb starditoetuse taotlejale soodsamaks ning riskivabamaks. Enam ei pea alustav ettevõtja võtma kohe projekti abikõlblikkuse perioodi lõppedes korrakahe töötajat. Leevendamaks tööjõupuuduse mõjusid lubame senise kahe töötaja asemel kahe järjestikuse aasta jooksul pärast projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemisele järgnevat kuud võtta esimesel aastal ühe töötaja ja teisel aastal pärast abikõlblikkuse perioodi lõppu teise töötaja. Töötajate võtmise eesmärk on, et alustav ettevõtja õpiks ettevõttega seotud koormust jagama ja usaldama, et mitte ettevõtte käivitamisega seotud tegevuste kuhja all üksi olla, vaid hoida enda fookus eesmärkidel ja kasvul.

Lisaks, arvestades Maakondlike arenduskeskuste tagasisidega palga maksimisraskuste kohta maapiirkondades leevendasime üldiselt palga suurusega seotud nõuet. See tähendab, et kui seni pidi alustav ettevõtja maksma kahele töötajale 70% Statistikaameti poolt avaldatud keskmisest brutokuupalgast, siis nüüd arvestades praegust kiiresti tõusvat aasta keskmist brutokuupalga kasvu on leevendatud seda nõuet ning alustaval ettevõtjal tuleb tasuta kummalegi kahele töötajale vaid 50% Statistikaameti poolt avaldatud keskmisest brutokuupalgast. Nõuet leevendasime üleriigiliselt ühte moodi, kuna erandeid on liiga halduskoormav rakendada.

Lisaks on ära kaotatud nõue näidata igal aastal müügitulu kasv projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemise aastale järgneval kahel majandusaastal vähemalt 20%. See muudab kasvu saavutamise ettevõtja jaoks paindlikumaks ning riigi jaoks jääb tulemus samaks, kuna ootuste kohaselt peab ettevõtja kasvama projekti lõpuks 80 000 eurose aastase müügikäibega ettevõtteks.

Veel on määruses reguleeritud Töötukassaga seotud projektilõppemise tõendamine. See tähendab, et EAS küsib taotlejalt taotlusvormis kinnitust, kas ta on või ei ole varasemalt Töötukassast toetust saanud. Juhul kui vastus on jaatav, teeb EAS ise päringu Töötukassasse. Päringuga on vajalik teada saada, kas Töötukassa projekt on lõppenud, et ei toimuks topelt-finantseerimist. Punkti lisamine on vajalik selleks, et ei peaks kõigi kohta päringuid tegema, vaid ainult nende kohta kes on töötukassast toetust saanud.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Meetme planeeritud kogueelarve perioodil 2014–2020 on 8,1 miljonit eurot. Käesoleva määruse rakendamine ei too kaasa lisakulusid. Toetuse jagamise menetlemise muudatused toovad Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusele kaasa täiendava halduskoormuse, et kontrollida Töötukassast ettevõtlusega alustamise toetust saanud ettevõtja projekti lõpp-tulemust ning otsustada seejärel kas taotlust finantseerida või mitte finantseerida. Juhul kui ettevõtja varasem toetuse kasutus oli probleemideta ja eesmärgipärane on hea jätkuprojekti korral võimalus loota EASi lisafinantseeringule, et ettevõtte kasvu veelgi võimendada. Juhul kui toetuse kasutamine oli mittesihipärane või pahatahtlik, ei saa sama ettevõtja teistkorda Euroopa Ühtekuuluvusfondist rahastatavale ettevõtlusega alustamise toetusele kvalifitseeruda.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldkorras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu Rahandusministeeriumile, Haridus- ja Teadusministeeriumile ja Kultuuriministeeriumile kooskõlastamiseks, kuna mõlemad ministeeriumid asuvad Ühtekuuluvuspoliitika Fondide rakenduskava meetmete nimekirjas Starditoetusega sarnaselt prioriteetses suunas 5, mis käsitleb väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate arendamiseks ja piirkondade konkurentsivõime tugevdamiseks mõeldud meetmeid. See tähendab, et neil ministeeriumitel on ühtne seos ja vastutus läbiva teema elluviimise eest, mistõttu kooskõlastab rakendusasutus teise rakendusasutuse õigusakti eelnõud. Lisaks edastatakse eelnõu ka Eesti Töötukassale kooskõlastamiseks, kuna Starditoetusega soovitakse võimendada Töötukassa ettevõtlusega alustamise toetust saanud edukaid ettevõtteid. Samuti edastatakse eelnõu arvamuse avaldamiseks Eesti Kaubandus-Tööstuskojale ning Teenusmajanduskojale.